Ajuntament de Tortosa

Guia de bones pràctiques per a la incorporació de la perspectiva de gènere en la programació cultural

SIAD TORTOSA

XARXA SAI TORTOSA

Per una Tortosa lliure de discriminacions

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ 3

2. OBJECTIUS 4

3. PRINCIPIS RECTORS 5

4. DESENVOLUPAMENT D'UN PROJECTE CULTURAL AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE 6

· MODEL D'ORGANITZACIÓ I REPARTIMENT DE TASQUES
· PROGRAMA FESTIU
· IMATGE I ELEMENTS VISUALS
· GESTIÓ DE L'ESPAI PÚBLIC I PREVENCIÓ DE LES AGRESSIONS SEXISTES

5. SEGUIMENT I AVALUACIÓ 8

6. BIBLIOGRAFIA I ANNEXOS 9-20

1. Introducció

Aquesta guia neix de la necessitat identificada per l'Ajuntament de Tortosa, i més concretament per la Regidoria d'Igualtat i Feminismes i la Regidoria de Festes, d'incorporar de manera efectiva la perspectiva de gènere en la programació cultural del municipi.

Les artistes tortosines han fet arribar a l'Ajuntament un recompte de la participació en les festes de La Cinta entre els anys 2015 i 2025. Aquest recompte revela una realitat: la participació de les dones en la programació cultural de les festes és notablement baixa.

A més, des del Departament de Cultura de l'Ajuntament s'ha elaborat un informe preliminar sobre la incorporació de la perspectiva de gènere en les activitats culturals organitzades, que es troba adjunt en aquest document. Aquest informe ofereix una anàlisi de la programació des de gener fins a juny de 2025, a diversos equipaments municipals, com el Teatre Auditori Felip Pedrell, el Museu de Tortosa, la Biblioteca Marcel·lí Domingo i les activitats de Memòria Democràtica, el qual mostra:

- Presència equilibrada en l'àmbit interpretatiu.
- Desigualtats persistents en direcció i, en menor mesura, en autoria, amb una major representació masculina.
- Creixent presència de projectes liderats per dones, especialment en companyies independents i espectacles de creació contemporània.

Progrés en la diversitat, amb companyies i equips mixtos i amb un ventall ampli de narracions i formats.

En el Pla Municipal de Polítiques Transversals de Dones 2024-2028, s'identifica com a prioritat l'acció de sensibilitzar i formar en perspectiva de gènere al personal tècnic i als equips responsables del disseny i la programació cultural, així com als mitjans de comunicació. Això té com a objectiu garantir que la perspectiva de gènere esdevingui una pràctica quotidiana en la seva tasca.

En aquest context, l'Ajuntament de Tortosa reafirma el seu compromís amb la igualtat i la promoció de la participació plena de les dones en la programació cultural. És per això que impulsem aquesta guia com una eina pràctica i inspiradora, dissenyada per oferir recursos i criteris clars que facilitin la integració efectiva de la perspectiva de gènere, des d'una mirada interseccional. Aquesta mirada inclou també les realitats i les necessitats específiques del col·lectiu LGTBIQ+ i de les persones racialitzades, amb la finalitat de construir polítiques més inclusives i representatives de la diversitat social present al nostre municipi.

En aquesta guia trobareu recomanacions per organitzar activitats culturals amb perspectiva de gènere, amb l'objectiu de construir espais festius més segurs, inclusius i lliures de discriminacions. Per aconseguir-ho, és imprescindible un compromís explícit i transversal de totes les persones implicades, de manera que la igualtat no sigui només una política aïllada, sinó un principi que impregni totes les accions, processos i decisions. L'objectiu és avançar cap a un model cultural més equitatiu, on tothom pugui gaudir de les festes en llibertat i igualtat.

Aquesta guia pretén ser un document viu, en constant evolució, i animem totes les persones implicades a fer-hi aportacions i suggeriments que contribueixin a millorar-la contínuament. A més, establirem criteris mínims de representació i mecanismes obligatoris de seguiment i rendició de comptes per garantir que la implementació de la perspectiva de gènere sigui efectiva i no merament simbòlica.

Aquesta guia s'alinea també amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) promoguts per l'Agenda 2030 de les Nacions Unides, que promouen la inclusió social i la no discriminació, assegurant que ningú quedi enrere.

Fem de la cultura el reflex de la societat que volem!

2. Objectius

L'objectiu general és proporcionar un marc de referència sòlid, clar i pràctic que permeti la integració efectiva i transversal de la perspectiva de gènere en la programació cultural.

Es tracta de promoure un model cultural inclusiu, just i equitatiu que no només respecti els drets de totes les persones, sinó que també reconegui, valori i fomenti la diversitat de gèneres, identitats i expressions culturals en tota la seva complexitat.

- ***Garantir la integració transversal de la perspectiva de gènere interseccional***
  Aplicar aquesta perspectiva de manera sistemàtica i coherent en totes les etapes del desenvolupament d'una activitat cultural, des de la seva planificació inicial fins a la seva avaluació final, no només en accions puntuals.

- ***Promoure una cultura equitativa i inclusiva***
  Fomentar un model cultural que reconegui, valori i visibilitzi la diversitat de veus, expressions i identitats, creant espais culturals que siguin realment inclusius i accessibles per a totes les persones.

- ***Treballar la sensibilització, conscienciació i formació dels agents culturals***
  Fomentar la importància d'incorporar la perspectiva de gènere en tots els àmbits dels festivals culturals, implicant activament tots els agents que hi participen: Des de qui organitza, col·labora i patrocina, a les institucions culturals, comunitats locals, públics i artistes.

- ***Proporcionar un marc de referència coherent per a la millora contínua de les polítiques culturals***
  Aquest marc de referència busca oferir criteris i metodologies que facilitin la detecció de desigualtats, la identificació de bones pràctiques i la implementació de mesures correctores a través de la revisió, avaluació i millora.

- Establir la presència de dones i col·lectius infrarepresentats en la programació cultural, així com criteris de contractació equitativa, per garantir la igualtat de manera efectiva

3. Principis rectors

Els principis rectors són els valors i criteris essencials que guien la integració de la perspectiva de gènere interseccional en la programació cultural, on totes les persones puguin participar, crear i expressar-se en condicions d'igualtat i respecte.

- **Igualtat d'oportunitats i representació equitativa**
  Tenir en compte, almenys un 15% mínim, la participació plena i efectiva de dones i col·lectius infrarepresentats , tant en la programació artística com en l'organització interna i la comunicació dels esdeveniments culturals.

  - Aspectes clau a tenir en compte:
  • Participació paritària
  • Foment de la diversitat
  • Accés equitatiu
  • Representació justa

- **Visibilització de les aportacions femenines i LGTBIQ+**
  Reconeixement explícit de les creacions culturals generades per aquests col·lectius i promovent-ne la visibilitat.

  - Aspectes clau a tenir en compte:
  • Incorporació de propostes artístiques i culturals d'aquests col·lectius
  • Narratives diverses
  • Combatre l'androcentrisme

- **Transversalitat de la perspectiva de gènere**
  Aquest principi assegura que la igualtat de gènere no sigui només una qüestió puntual o aïllada, sinó un element que impregna totes les actuacions i processos, que implica des del disseny inicial fins a l'avaluació final del projecte cultural.

- **Prevenció de la discriminació i la violència masclista i lgtbifòbica**
  Garantir espais segurs, inclusius i lliures de discriminacions o violència que vulneri qualsevol dret, amb l'establiment de mecanismes preventius i protocols específics.

  - Aspectes clau a tenir en compte:
  • Prevenció de discriminacions i violències
  • Protecció dels col·lectius més vulnerables
  • Procediments accessibles per gestionar aquestes situacions

  Els protocols contra agressions seran obligatoris per a totes les entitats i empreses contractades, que hauran d'acceptar-los com a clàusula contractual

- **Diversitat i interseccionalitat**
  Reconèixer altres tipus de discriminació (origen ètnic, edat, discapacitat, classe social) i actuar en conseqüència per garantir un esdeveniment realment inclusiu.

- **L’ús de llenguatge inclusiu i no sexista**
  Per evitar la discriminació i la invisibilització de gèneres, promovent una comunicació respectuosa i equitativa per a tothom. És clau per reflectir la diversitat i fomentar la igualtat.

4. Desenvolupament d’un projecte cultural amb perspectiva de gènere

Com podem plantejar un esdeveniment amb perspectiva de gènere?

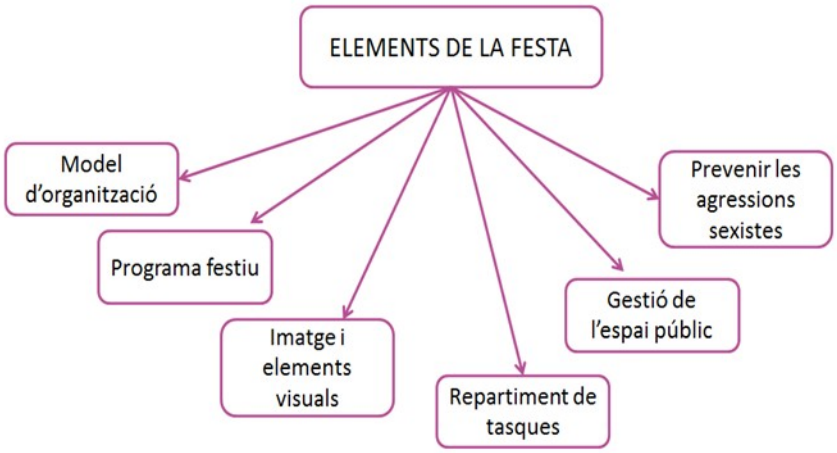

MODEL D’ORGANITZACIÓ I REPARTIMENT DE TASQUES

És recomanable l’equitat de gènere per a les tasques de gestió i organitzatives prèvies, durant i posteriors a l’activitat. Què s’ha de tenir en compte?

- Pensar totes les tasques necessàries per dur a terme una activitat cultural, prèvies, durant i posteriors a l’activitat de manera equitativa sense discriminació per raó de sexe o gènere.
- No adjudicar rols o tasques concretes en l’organització de la festa per raó de sexe o gènere.
- Procurar que un nombre elevat de persones de l’entitat o espai de festa sigui conscient del protocol i/o hagi fet la formació de sensibilització i acció en quan a perspectiva de gènere i diversitat sexual i afectiva.

PROGRAMA FESTIU/CULTURAL

La programació artística és clau per aplicar la perspectiva de gènere interseccional. Incorporar criteris de paritat i inclusió enriqueix l'oferta cultural, evita estereotips i dona visibilitat a col·lectius sovint exclosos.

Ser inclusius implica garantir l'accés i la participació equitativa de totes les persones. La paritat no és només una qüestió de nombres, sinó també de reconèixer i valorar les aportacions de tots els col·lectius, donant a tothom la mateixa importància.

Punts clau:

• Vetllar perquè la programació no inclogui continguts masclistes i lgbtifòbics ni reprodueixi estereotips de gènere.

• Garantir la presència femenina i les veus de les dones, donant valor a les aportacions femenines.

• Incorporar la presència obligatòria, d'almenys un 15% de propostes liderades per dones o col·lectius infrarepresentats. S'aplicarà també a les franges horàries de màxima afluència, evitant relegar aquestes propostes a espais marginals.

• Tenir en compte el llenguatge que es fa servir en tots els elements que comuniquen: programes, missatges visuals dins la decoració, representacions, la lletra de les cançons que sonen, la posada en escena dalt de l'escenari, etc.

• Accessibilitat i inclusió. Tenir present les diversitats en la programació (culturals, funcionals, socials, generacionals, de gènere, afectives i sexuals), garantint no només que les activitats siguin accessibles per a tothom, sinó també que les persones d'aquests col·lectius puguin participar activament com a creadores, programadores, artistes i professionals de la cultura. La inclusió ha d'entendre's com a part estructural del disseny cultural, i no només com un requisit d'accessibilitat per al públic.

• Reflectir, visibilitzar i donar més espai a aportacions artístiques de persones LGTBIQ+ i altres col·lectius infrarepresentats, així com de persones no binàries i altres identitats presents a la nostra societat.

CRITERIS per a una contractació inclusiva i paritària:- Polítiques de contractació inclusives i condicions laborals equitatives.

- Paritat de gènere en els equips de treball.

Els criteris de contractació amb perspectiva de gènere s'incorporaran als plecs i convenis municipals com a requisits obligatoris, no només recomanacions. Pendent de revisió amb contractació.

Es podran fer arribar les propostes culturals al correu siad@tortosa.cat, indicant a l'assumpte a quin departament s'ha d'adreçar: festes, cultura, dies commemoratius, fires o joventut

IMATGE I ELEMENTS VISUALS

La comunicació amb perspectiva de gènere que s'utilitza en els textos i les imatges que es difonen durant els esdeveniments culturals, tant per promocionar-los com per donar-los a conèixer, no només consisteix a evitar el llenguatge sexista, sinó també a garantir que les representacions visuals i narratives siguin inclusives i respectuoses amb la diversitat.

• Visibilitzar la diversitat de gèneres, identitats, edats, orígens culturals i condicions físiques en els materials comunicatius i trencar amb els estereotips.

• Garantir l'accessibilitat comunicativa a persones amb diversitat funcional, sensorial o cognitiva.

• Incloure cartells que fomentin la sensibilització i al mateix temps siguin dissuasius davant les agressions masclistes. És important pensar a qui es visibilitza i quins valors es fomenten.

Els materials comunicatius hauran de reflectir de manera proporcional la presència de dones, col·lectius LGTBIQ+, altres identitats de gènere i persones procedents de col·lectius que representin la diversitat cultural i funcional, tant en imatges com en text. Es prohibirà l'ús de continguts masclistes, racistes, capacitistes o LGTBIQfòbics en qualsevol material de difusió.

GESTIÓ DE L'ESPAI PÚBLIC I PREVENCIÓ DE LES AGRESSIONS SEXISTES i **LGBTIFÒBIQUES**

L'accessibilitat i la seguretat són essencials per garantir la inclusió efectiva en qualsevol acte cultural. La incorporació de la perspectiva de gènere en aquests aspectes assegura que totes les persones, independentment de les seves identitats o característiques, puguin participar plenament i en condicions d'igualtat. Això inclou prevenir i abordar qualsevol forma de violència sexista **i LGBTIfòbica**, creant espais lliures d'agressions i discriminacions, on tothom se senti segur i respectat.

Criteris a tenir en compte:

- Eliminar barreres físiques, sensorials i comunicatives.
- Crear espais segurs, inclusius i lliures de violència sexista i LGBTIfòbica.
- Promoure protocols de seguretat i denúncia.

5. Seguiment i avaluació

Es crearà una grup de treball de seguiment, format per representants municipals i entitats feministes i culturals locals, encarregada de vetllar pel compliment de la Guia, recollir dades i elaborar un informe anual públic.

La perspectiva de gènere ha de ser avaluada de manera constant per identificar punts forts, mancances i aspectes que requereixen millora. Per garantir que l'avaluació sigui adequada i útil, s'han d'establir indicadors clars i mesurables:

- Percentatge d'artistes dones en la programació.

- Percentatge de presència per gènere i col·lectius en cada franja horària.
- Percentatge de presència per gènere i col·lectius en equips tècnics, de producció i comunicació.
- En cas que hi hagi Punt Lila-Irisat, nombre d'incidències o queixes relacionades amb situacions de violència masclista i LGBTIfòbica.

-Percentatge de participació de col·lectius minoritaris (persones racialitzades, amb diversitat funcional, col·lectiu LGTBIQ+).

PAUTES DE SEGUIMENT

- Consistència i coherència amb els objectius plantejats.
- Realitzar el seguiment de manera continuada dels esdeveniments.
- Involucrar en el procés de seguiment, a totes les persones implicades en l'organització (caldrà emplenar la graella d'indicadors).
- Compartir els resultats del seguiment de manera transparent, clara i accessible amb el públic generala l'espai web d'Igualtat de l'Ajuntament (https://www2.tortosa.cat/igualtat/).
- Adaptabilitat i flexibilitat de les pautes de seguiment, permetent la modificació si es detecten noves necessitats o problemes imprevistos.

S'elaborarà un informe anual amb els indicadors de seguiment i amb propostes de millora. Es farà durant el mes de novembre i serà d'accés públic (afegir enllaç).
. En cas d'incompliment dels llindars mínims establerts, s'activaran mesures correctores per a l'edició següent.

6. Bibliografia i annexos

- Guia per incorporar la perspectiva de gènere a les festes majors. Ajuntament de Barcelona https://dones.gencat.cat

- Guia per unes Festes Lliures de Violències Masclistes.
  Ajuntament de Barberà del Vallès

- Guia per la incorporació de la perspectiva de gènere en l'organització
  defestivals.GUIA_PERSPECTIVA_GENERE_FESTIVALS_B.pdf

  https://igualtat.gencat.cat
- https://cultura.gencat.cat/ca/inici

Annexos

Annex 1
● Model de clàusula contractual sobre protocols d'assetjament i igualtat.

Clàusula X. Compromís amb la prevenció i actuació davant les violències masclistes, sexistes i LGTBI-fòbiques

1. Objecte de la clàusula

L'empresa, entitat o artista contractat/ada es compromet a disposar i aplicar un pla propi de prevenció i actuació davant les violències masclistes, sexistes i LGTBI-fòbiques durant tota l'execució del contracte o conveni, així com a col·laborar amb les actuacions municipals existents en matèria de prevenció en entorns d'oci i festius.

2. Obligacions específiques

L'empresa o entitat haurà de:

● Acreditar disposar d'un pla de prevenció i actuació en vigor o, si no en té, adhesió i compliment del Pla Municipal de Prevenció i abordatge de les Violències sexuals a l'espai públic i entorns d'oci i festius . En cas que aquest pla no sigui suficient o no cobreixi la seva activitat concreta, l'empresa o entitat haurà d'elaborar un protocol propi adaptat a la seva realitat. Si l'Ajuntament disposa d'un pla marc o model de protocol per a entitats i empreses contractades, aquestes podran adherir-s'hi com a alternativa a l'elaboració d'un de propi.

● Garantir que tot el personal i col·laboradors coneixen aquest pla i reben la informació necessària per actuar adequadament.

● Disposar de protocols clars per a la detecció, derivació i actuació davant situacions de violència.

● Abstenir-se de tolerar qualsevol conducta masclista, sexista, racista o LGTBI-fòbica.

● Col·laborar amb els dispositius d'atenció i seguretat municipals en cas d'incidència.

3. Formació i informació

L'Ajuntament podrà requerir a l'empresa o entitat la participació en sessions formatives o de coordinació prèvies a l'esdeveniment per garantir l'aplicació efectiva del pla.

4. Incompliment

L'incompliment d'aquesta clàusula serà considerat incompliment contractual greu, i podrà comportar:

● Resolució anticipada del contracte,

● Aplicació de sancions previstes al plec,

● Exclusió de futures contractacions municipals per un període determinat.

5. Caràcter obligatori

La signatura del contracte implica l'acceptació expressa d'aquesta clàusula. La manca d'acreditació del pla o de l'adhesió al pla municipal pot comportar la no formalització del contracte.

Annex 2. Informe preliminar de la incorporació de la perspectiva de gènere en les activitats organitzades des del departament de Cultura de l'Ajuntament de Tortosa

Informe preliminar de la incorporació de la perspectiva de gènere en les activitats organitzades des del departament de Cultura de l'Ajuntament de Tortosa

El departament de Cultura, ha incorporat la perspectiva de gènere com a eix transversal de la seva programació, amb l'objectiu de garantir un accés més equitatiu, inclusiu i representatiu a la vida cultural de la ciutat. Aquest informe preliminar recull les principals accions i resultats obtinguts a partir de l'anàlisi de la programació realitzada. des del mes de gener fins al mes de juny de 2025. en els diferents equipaments municipals: el Teatre Auditori Felip Pedrell, el Museu de Tortosa, la Biblioteca Marcel·lí Domingo, i les activitats de Memòria Democràtica.

Des del departament es treballa i s'incorpora la perspectiva de gènere seguint els criteris marcats per institucions superiors, en quant ens acollim a les bases per rebre subvencions, a la normativa vigent en cada un dels equipaments i en la participació en diferents programes de les xarxes de les què en formem part.

Podeu trobar més informació sobre la normativa en els enllaços següents:

Enllaços

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Igualtat de gènere
https://cultura.gencat.cat/ca/departament/politiques-igualtat/igualtat-de-genere

Informe de la transversalitat de la perspectiva de gènere 2023
https://drac.cultura.gencat.cat/handle/20.500.12368/37103

El Museu de Tortosa està adherit a la Xarxa d'història i museus de Catalunya
Projecte museus i gènere
https://xarxahistoria.cat/projectes/

Teatre Auditori Felip Pedrell
Subvenció per la programació estable
bases específiques de les subvencions triennals a equipaments escènics i musicals locals multifuncionals
https://portaldogc.gencat.cat/utilsEADOP/PDF/9447/2097530.pdf

Composició del personal adscrit al departament de Cultura de l'Ajuntament de Tortosa

El Departament de Cultura de l'Ajuntament de Tortosa compta actualment amb 12 persones treballadores fixes, distribuïdes de la manera següent:

Equipament / Servei	Dones	Homes	Total
Biblioteca Marcel·lí Domingo	5	0	5
Museu de Tortosa	2	0	2
Teatre Auditori Felip Pedrell	1	0	1
Memòria Democràtica	1	0	1
Serveis Centrals del Departament	2	1	3
Total general	**11**	**1**	**12**

La distribució és marcadament feminitzada: 91,7% dones (11 persones) i 8,3% homes (1 persona). Aquesta configuració reflecteix una feminització estructural del sector cultural municipal.

El Departament de Cultura integra de manera natural persones amb identitats i orientacions diverses. Tanmateix, l'orientació sexual i la identitat o expressió de gènere són dades de caràcter personal i formen part de la vida privada de les persones treballadores; per tant, no han de ser registrades ni han de constituir informació rellevant en termes individuals.

Aquesta realitat, però, permet incorporar la perspectiva LGTBI des d'una òptica estructural i no individual. L'objectiu del Departament és garantir entorns segurs, inclusius i lliures de discriminacions, mitjançant polítiques internes que assegurin la igualtat de tracte i la protecció dels drets de totes les persones, independentment de la seva orientació afectiva, identitat o expressió de gènere.

La mirada LGTBI s'articula a través de diferents línies: revisió de la programació cultural per assegurar representativitat i absència d'estereotips; promoció d'una cultura organitzativa respectuosa; incorporació de criteris de comunicació inclusiva; i garantia de mecanismes interns per prevenir i actuar davant possibles situacions de discriminació.

Així, la integració d'aquesta perspectiva no es fonamenta en dades sensibles del personal, sinó en l'anàlisi de les condicions de treball, la cultura organitzativa i l'impacte de les polítiques culturals per assegurar uns serveis públics equitatius i inclusius per a tota la ciutadania.

	Activitats realitzades	Gènere persones realitzen, dirigeixen, intervenen	Percentatge
GENER	45	Dones	48%
		Homes	52%
FEBRER	55	Dones	56,25%
		Homes	43,75%
MARÇ	67	Dones	56,86%
		Homes	43,14%
ABRIL	60	Dones	50,88%
		Homes	47,37%
		No binari	1,75%
MAIG	60	Dones	52,63%
		Homes	47,37%
JUNY	49	Dones	47,50%
		Homes	52,50%

Detall de les activitats
(Gener-Juny 2025)

Detall de les activitats que incorporen la perspectiva de gènere, entenent-la com un enfocament que analitza, fa visibles i transforma les desigualtats entre dones, homes i persones de gèneres diversos. Aquestes activitats tenen com a objectiu promoure la igualtat efectiva, qüestionar rols i estereotips, i garantir la inclusió en tots els àmbits.

Dilluns 27 de gener a les 17.30h. CINEXIC. 'Zog, dracs i heroïnes', dirigida per Max Lang i Daniel Snaddon. A partir de 3 anys. 60 minuts. Organitza: Òmnium Cultural.

Dimecres 12 de febrer a les 18h. Llegir Teatre 'Marie la Roja...: comèdia-reportatge en set quadres' de Rosa Maria Arquimbau. Coordina Xavier Aragó amb el suport de Maria Rosa Sabaté. Organitza: Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya, Teatre Nacional de Catalunya.

Dimecres 26 de febrer a les 18h. Taller d'escriptura 'Noves narratives i veus africanes. A càrrec d'Otras narrativas. Organitza: Biblioteques Sense Fronteres

Divendres 28 de febrer a les 19h Inauguració de l'exposició ***Invisibles però decisives.*** Taula de pensament i visita comentada a l'exposició amb Anna Sospedra, historiadora. Organitza: Tortosa Cultura

Dijous 6 de març a les 18h. Conferència "La dona a Roma, vist des del punt de vista antropològic" a càrrec de Santiago Castro i Àngel Portillo. En commemoració del 8M.

Divendres 7 de març a les 17,30h. Inauguració de l'exposició 'Ens mirem', Projecte fotogràfic comunitari del Grup Esplai Blanquerna. A càrrec de Roser Arqués, cocreadora del projecte. En commemoració del 8M

Divendres 14 de març a les 19h. 'Escales avall' de Cinta Arasa, amb la presència de l'autora. Coordina Joan Maria Romani. En commemoració del 8M. Col.labora: Departament de Cultura de la Generalitat i de la Institució de les Lletres Catalanes.

Dimarts 18 de març a les 18h. Conta contes-Taller: L'Acadèmia dels Superherois i les Superheroïnes de veritat. A càrrec de Carmen Manzano i Maria Balart. A partir de 5 anys. Organitza: Mans Unides.

Dijous 20 de març a les 19h. Presentació del llibre 'Les cabòries de l'Angie Casals' de Montse Boldú. Presentació a càrrec de Miquel Àngel Pradilla, editor; Cinta Accensi, preofessora, escriptora i directora de l'Institut Cristòfol Despuig i Montse Boldú, autora. Organitza: Onada Edicions.

Dimecres 26 de març a les 19h. Presentació del llibre "No creas una palabra' de Bego Arretxe Irigoyen. Organitza: Editorial Catedral.

Dimecres 9 d'abril a les 19h. Club de lectura 'Florencio Pla. La pastora. La dignitat robada' d'Elena Solanas. Coordina Joan Maria Romaní.

Divendres 11 d'abril a les 19h. Presentació del llibre 'Màtria o barbàrie. Trenta veus del feminisme català', un compendi d'articles sobre feminisme i país. Presentació a càrrec de Laia Arnau, tècnica d'igualtat i autora d'un dels textos que conformen el llibre i Mireia Ibáñez.

Dilluns 28 d'abril a les 18.30h. Espectacle de titelles 'Witika, filla dels lleons', A càrrec d'Umpalumpa**.** Organitza: Biblioteques Sense Fronteres. Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament i Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya.

Dimarts 27 de maig a les 19h. Club de lectura: La primera estrella del vespre. Llegim i conversem amb Nadia Ghulam, autora. Coordina Joan Maria Romaní. Organitza: Biblioteques Sense Fronteres.

Dijous 29 de maig a les 18h. Presentació del llibre 'Sonata d'una dama' de Maria Àngels Viladot, finalista del Premi Josep Pla 2025. Presentació a càrrec de Joan Maria Romaní. Organitza: Stonberg Editorial.

Dijous 29 de maig a les 18.30h. Taller sigles LGBTIQA+ a càrrec de Brigitta Lamoure. Organitza: Ajuntament de Tortosa i SAI LGBTI+

Dimecres 4 de juny a les 19h. Club de lectura, 'Sarah, mereixes saber-ho' de Francesc Soler, amb la presència de l'autor.
Organitza: Xarxa SAI Tortosa. Servei d'Atenció Integral LGTBI+.

Divendres 27 de juny a les 18h. Contacontes 'Visca les ungles de colors", d'Alícia Costa i Luís Amavisca, a càrrec de Montse Calvet, iaia del projecte Vincles intergeneracionals, d'Amigues i Amics de la UNESCO Tortosa i la Biblioteca de Tortosa.

Divendres 27 de juny a les 19h. Xerrem de cinema 'Platoon'. Col·loqui amb Jordi Curto, col·laborador de Canal 21 en temes de cinema

EXPOSICIONS

Exposició "Montserrat Vayreda: Somio obrir camins entenedors". Amb motiu del centenari del naixement de Montserrat Vayreda, la Institució de les Lletres Catalanes, amb la col·laboració del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya. En commemoració del 8M.
Del 6 al 30 de març.

Exposició 'Ens mirem', Projecte fotogràfic comunitari del Grup EsplaiBlanquerna. A càrrec de Roser Arqués, cocreadora del projecte. En commemoració del 8M.
Del 7 al 30 de març.

Exposició 'Invisibles però decisives. Dones a la Guerra Civil i la Batalla de l'Ebre', a la biblioteca. Organitza: COMEBE; Generalitat de Catalunya. En commemoració del 8M

MUSEU DE TORTOSA

L'aplicació de la perspectiva de gènere en l'àmbit específic dels museus va més enllà d'avaluar indicadors quantitatius, es basa també en aspectes que no es poden quantificar. Més enllà dels números, aplicar la perspectiva feminista als museus consisteix a canviar la nostra manera de pensar el món; a desaprendre el que hem après; a desfer-nos de biaixos i preconcepcions de caràcter androcèntric, patriarcal i heteronormatiu, i a tenir en compte, des d'un enfocament interseccional, la multiplicitat de categories que estableixen les relacions de poder: el gènere, la classe, la raça, l'edat, la sexualitat, la religió, etc. És per aquest motiu que volem destacar alguns dels projectes que s'han impulsat enguany.

Considerem que és clau analitzar no només la programació d'activitats, sinó totes les funcions que són pròpies dels museus: la col·lecció, la conservació, la documentació, i l'acció educativa. Finalment, cal tenir en compte que enguany en el procés de dissenyar les actuacions i programar les activitats hem tingut en compte les reflexions que aporta la publicació **Repensar el museu. Una guia de reflexió i actuació amb perspectiva feminista**, resultat de la comissió de treball "Museus i Gènere" de la Xarxa de Museus d'Història i Monuments de Catalunya, de la qual el Museu de Tortosa en forma part.

Col·lecció:

- 1 nova incorporació a la col·lecció d'una obra d'art d'autoria femenina de les 3 incorporacions amb autoria identificada que s'han portat a terme d'enguany. Els altres dos ingressos a la col·lecció són materials arqueològics i etnològics.

- S'aprova la política d'adquisicions i es defineix com una de les prioritats l'ampliació de les autories femenines, encara poc representades a la col·lecció, amb la finalitat d'avançar en la seva visibilització.

Conservació:

- 1 obra d'art d'autoria femenina restaurada del total de 2 obres d'art restaurades enguany.

Documentació:

- Ús de llenguatge inclusiu no sexista.

Exposició:

- 2 exposicions dedicades a autories masculines.
- 1 exposició comissariada per un home i 1 exposició comissariada per dues dones.

Acció educativa:

- Disseny d'un dossier didàctic per apropar-se a l'exposició permanent amb perspectiva de gènere
- Projecte de mediació amb el batxillerat artístic de l'IES Dertosa per apropiar-se de l'exposició "Entre dos segles" a través de la perspectiva de gènere.

Programació d'activitats:

- Programem intentant apropar-nos a la paritat en la programació (7 homes i 5 dones)
- Xerrada: Per què no hi ha hagut grans dones artistes?.

Consell Assessor del Museu de Tortosa

- S'ha tingut en compte la paritat entre homes i dones en la seva composició.
- 8 dones (1 presidenta, 1 secretària, 6 vocals) i 5 homes vocals.

PROJECTES I PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS 2025	S'ha aplicat perspectiva de gènere	Dones	Homes
Col·lecció - incorporació d'obres			
Manuela Delsors Mangrané (1918-2001) *Retrat de Rosa Márquez (*1955)	SI	1	0
Leonardo Escoda Iniesta (Tortosa, 1956-2022) Sèrie *In situ*, s/t (2004-2005)		0	1
Miquel Paton (Tortosa, 1959-La Ràpita, 2021) Sèrie *Formes d'un Anhel*, Pintura 119 (2016)		0	1
Conservació – Restauració obres			
Manuela Delsors Mangrané (1918- 2001) *Retrat de Rosa Márquez* (1955), a càrrec de Júlia Poy	Si	2	0
Antoni Casanova Estorach (Tortosa, 1847- París, 1896) *Van Dyck a la Cort de Carles I d'Anglaterra,* a càrrec de Júlia Poy		1	1
Exposició - Artista / Comissariat			
«Frederic Mauri. Un traç rebel, 1963-1978» / Sergi Plans		0	2
"Jo no pinto bous. Sinestèsia de Leonardo Escoda" / Carme Sais		1	1
Acció educativa - Recurs didàctic			
Les veus del Museu a càrrec de Núria Estivill	SI	1	0
Acció educativa - Mediació			
Programa de mediació artística amb perspectiva de gènere al voltant de l'exposició «Entre dos segles»	SI	2	2
Programació d'activitats			
Taula rodona "Entre dos segles", conduïda per Eduard Vallès, cap de col·leccions del MNAC, i els tres comissaris, Núria Gil, Aleix Roig i Jordi Carbonell		1	3
Xerrada: Per què no hi ha hagut grans dones artistes? a càrrec de Judith Méndez	SI	1	0
Xerrada sobre el jaspi de la Cinta a càrrec d'Anna Gutierrez		1	0
Visites guiades a càrrec d'especialistes en motiu de les Jornades Europees de Patrimoni		0	2
Xerrada sobre la història del museu a càrrec de Maria Mestre		1	0
Presentació de la publicació de la recerca de Núria Pacheco		1	0
Consell Assessor del Museu de Tortosa	SI	8	5
TOTAL		**22**	**18**

MEMÒRIA DEMOCRÀTICA

Aquesta programació d'activitats té la finalitat de promoure la recuperació i la difusió de la memoria històrica del període de la II República, la Guerra Civil, la dictadura i la repressió franquista, l'exili i la deportació, com un patrimoni col·lectiu que ens permeti aprofundir en la reflexió sobre els valors democràtics.

Des de l'inici, entre els objectius específics d'aquesta programació, es contempla incorporar la perspectiva de gènere en les diferents activitats de difusió programades per tal de garantir una comprensió completa i justa de la història, promoure la igualtat i construir una societat més inclusiva i equitativa.

15 de gener. Commemoració de l'entrada de les tropes franquistes a la ciutat de Tortosa.
Presentació de l'estudi a càrrec d'un home, però el cas d'estudi inclou homes i dones morts durant la Guerra Civil, l'Exili i la Deportació.

25 de gener 2025. Encesa de Torres, talaies i talaiots de la Mediterrània pels drets humans.
Carretillada infantil amb la colla de diables i tambors de Lo Golafre (set nens i una nena) i lectura del manifest a càrrec d'un home de l'Associació de veïns de Remolins i una dona d'Atzavara-Arrels.

27 de gener de 2025. Dia Internacional en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust
Xerrada feta per un home que presenta un treball sobre la deportació. Dues noies de l'Institut Dertosa llegeixen el manifest. Presentació d'un llibre a càrrec dels autors, un home i una dona.

16 febrer. La primera i les mestres de la República.
Obra teatral, dirigida i interpretada per dos homes, el contingut de l'espectacle és un homenatja a la primera alcaldessa de Catalunya i a les mestres de la República.

27 de febrer Projecció de la pel.liculaMarco.
Dirigida i protagonitzada per dos homes. Explica la història real del cas d'Enric Marco.

28 de febrer. Inauguració de l'exposició «Invisibles però decisives»
Exposició comissariada per una dona. Taula de pensament amb dues dones i una moderadora. Visita guiada a l'exposició a càrrec d'una historiadora. Presentació de l'acte a càrrec d'una dona.

8 de març. Dia Internacional de les Dones
Espectacle de dansa Sanguinària. Dirigit, coreografiat, musicat i interpretat per dones

14 de març. III Congrés Internacional La Guerra Civil a les Terres de l'Ebre (1936-1939)
Participació de 10 homes i una dona

28 de març. Presentació del llibre Contes en la línia de foc de Jesús Massip.
L'autor és un home, però l'editora i qui fa la presentació és una dona.

15 abril. Commemoració dels Bombardejos de l'aviació feixista sobre Tortosa
Xerrada a càrrec d'un home.

13 de juny. Projecció del documental La veu de les muntanyes
Sobre la vida de tres homes i una persona intersexual, assassinats per la repressió franquista i també recupera la història de l'última dona guerrillera viva a l'Estat espanyol que va formar part de l'AGLA.
Intervenen una historiadora especialitzada en les resistències contra el franquisme des d'una perspectiva feminista i tres testimonis, dues dones i un home. Les guionistes del documental són dues dones. Els càmeres són dos homes i dues dones.
La veu de les muntanyes aborda una relectura de gènere a la historiografia del moviment antifranquista.

24 de juliol. Commemoració de l'inici de la Batalla de l'Ebre
Concert amb el Quartet Swan Ensemble, format per tres dones i un home. Direcció artística: un home i una dona.

25 de juliol. II cicle de Memòries Tortosines
La persona homenatjada és un home. Durant l'acte, moderat per una dona, intervé un home i una dona.
Un home posa música a l'acte i una dona ha sigut l'autora de la peça de ceràmica commemorativa que es lliura als familiars.

20 i 21 de setembre. Congrés Internacional Ebrencs i ebrenques a la II Guerra Mundial
Participació de 10 homes i una dona

16 de novembre. Commemoració de la fi de la Batalla de l'Ebre
Ruta guiada pels espais de la repressió franquista a càrrec d'un home. Les persones homenatjades són dos homes. Intervé una dona com a presidenta de l'AVRFT, la persona que fa de portaveu de la família és un home i qui posa música a l'acte és una dona.

21 de novembre. Molotov.
Obra teatral sobre el cas d'un home, militant antifranquista, assassinat per la Guàrdia Civil. Obra dirigida per un home i interpretada per un home i una dona

Participants totals comptabilitzats

Homes: 50
Dones: 27
Altres identitats: 1

Total participants amb xifra concreta: 78

Percentatges

- Homes: 50 / 78 → 64,1%
- Dones: 27 / 78 → 34,6%
- Altres identitats: 1 / 78 → 1,3%

Anàlisi qualitativa de perspectiva de gènere

Tendències positives detectades

- Existència d'activitats amb fort lideratge femení (ex: 28 febrer, 8 de març, documental La veu de les muntanyes, actuació del Quartet Swan).
- Presència d'iniciatives que posen en valor històries de dones i relectures feministes (exposició "Invisibles però decisives", documental *La veu de les muntanyes*, espectacle Sanguinària).
- Incorporació d'una **persona intersexual** i continguts sobre diversitat de gènere.

Teatre Auditori Felip Pedrell

Durant el primer semestre de l'any 2025 s'han programat un total de 21 espectacles al Teatre Auditori. A partir de la revisió detallada de les fitxes de cada producció s'ha realitzat una anàlisi quantitativa amb perspectiva de gènere, prenent com a referència els àmbits de direcció, autoria, interpretació i companyies programades.

1.-Direcció escènica

La direcció és un dels àmbits on històricament es detecten més desigualtats. A partir de les dades analitzades:

- Direcció assumida per homes: elevada presència, especialment en produccions de gran format.
- Direcció assumida per dones: present en diversos espectacles, però globalment en menor proporció que els homes.
- Direcció mixta: es constata un nombre significatiu de direccions compartides entre professionals d'ambdós sexes, fet que contribueix a l'equilibri i al treball col·laboratiu.

Tot i que hi ha presència femenina destacada, especialment en les companyies independents, encara es detecta una tendència majoritària a la direcció masculina.

2.-Autoria

L'autoria presenta una distribució més equilibrada que la direcció:

- Hi ha representació d'autores en obres contemporànies i en peces creades per companyies femenines o mixtes.
- L'autoria masculina continua sent predominant en textos d'arrel tradicional o de companyies consolidées.
- Destaquen les creacions col·lectives, sovint amb equip mixt, que contribueixen a una distribució més equitativa.

Malgrat avenços, persisteix un lleuger desequilibri a favor dels autors homes.

3. Interpretació

L'àmbit interpretatiu és on es detecta més presència femenina, amb diversos espectacles formats exclusivament o majoritàriament per dones. També hi ha companyies mixtes i espectacles unipersonals de gènere divers.

Aquesta presència equilibrada contribueix positivament a la representació de les dones en escena i a la diversitat de narratives.

4. Companyies i distribució

Les companyies programades mostren una àmplia varietat d'estils i formats. Des del punt de vista de la perspectiva de gènere:

- Es programen tant companyies liderades per dones, com companyies mixtes i projectes liderats per homes.
- Es constata la presència de projectes creats o dirigits per don, especialment en l'àmbit del teatre documental, circ contemporani i peces de petit i mitjà format.
- Les distribuïdores també reflecteixen un equilibri notable, amb presència de dones gestores i distribuïdores professionals.

5. Conclusions generals

L'anàlisi del període gener–juny 2025 mostra:

- Presència equilibrada en l'àmbit interpretatiu.
- Desigualtats persistents en direcció i, en menor mesura, en autoria, amb una major representació masculina.
- Creixent presència de projectes liderats per dones, especialment en companyies independents i espectacles de creació contemporània.
- Progrés en la diversitat, amb companyies i equips mixtos i amb un ventall ampli de narracions i formats.

Comptatge

Espectacles amb lideratge principal femení (confirmat o clarment dirigits per dones): 6 (Sanguinària; Oblivion; B.O.B.A.S.; Si fóssim flors; Paraules que trenquen ossos)

Espectacles amb lideratge principal masculí (confirmat): 7
(Angle mort; Cosas que se olvidan fácilmente; Óscar Antolí; Solo; Nautilus; Les aventures de Matito)

Espectacles amb lideratge mixt / companyies amb equips mixtos o direccions compartides: 8

La resolución CLT/2526/2025, d'1 de juliol, aprova les bases especifiques de les subvencions triennals a equipaments escènics i musicals locals multifuncionals.

En la seva base 3.1 estables que per obtener la condició de beneficiàri, la programació estable d'arts escèniques i música profesional ha de cumplir els paràmetres d'activitat següents:

b.1) Ha de ser diversa en gèneres, formats i estil abastar les diverses modalitats escènique i musicals; amb programació familiar; amb entrada de pagament i s'ha de distribuir de manera regular al llar de l'any

b.2) Ha de promoure una representació equilibrada de dones i homes – tant en l'àmbit interpretatiu com de dirección- i els seu continguts han de visualitzar la diversitat i les aportacions de dones.

En la programació s'han d'incloure, sempre que sigui posible, produccions culturals que signifiquin un avenç pel que fa a la superació dels esteriotips sexistes.

No es poden proramar produccions culturals que reprodueixen prejudicis sexistes, cosifiquin les dones o banalitzin la perpetuació de violencia envers elles.

L'ajuntament de Tortosa rep una subvenció per la programació estable del Teatre Auditori Felip Pedrell.

Data	Nom	Companyia	Direcció	Autoria	Distribuidora	Interprets	
2025-01-17	CATALUNYA + Q1 CLUB	Teatre eSseLa	Cacu Prat	Pep Tines		Pep Simon; Pep Tines	Pep Simon; Pep Tines
2025-01-25	NAUTILUS	Cia. La Negra	Toni Agustí; Xavo Giménez	Diego Guill; Xavo Giménez		Juli Cantó i Carlos Amador	Juli Cantó i Carlos Amador
2025-02-01	IAIA	Cia. Mambo Project	Nina Solà Carbonell; Jordi Font	Ferran Echegaray; Verónica Navas		Jordi Font; Mireia Illamola; Pino Steiner	Jordi Font; Mireia Illamola; Pino Steiner
2025-02-15	SOLO	Roi Borrallas	Roi Borrallas	Roi Borrallas	MonicaDeGira	Roi Borrallas	Roi Borrallas
2025-02-16	LA PRIMERA I LES MESTRES DE LA REPÚBLICA	Nan Valentí i David Pintó	David Pintó	David Pintó; Nan Valentí			
2025-02-22	EL QUADERN GRIS	Bitò produccions	Joan Ollé	Josep Pla	Bitò Produccions	Joan Anguera i Joan Alavedra	
2025-03-08	SANGUINARIA	Cia. La Dama	Verònica Hernández Royo	Verònica Hernández Royo		Aina Ortega, Marta Gómez, Nerva Sánchez i Verònica Hernández Royo	
2025-03-16	JUST AN ORDINARY DAY	Cia. Lotta&Stina	Lotta Paavilainen; Stina Kopra	Lotta Paavilainen; Stina Kopra		Lotta Paavilainen i Stina Kopra	
2025-03-22	ANGLE MORT	Cia. Apunta Teatre	Lluís Elías	Roc Esquius; Sergi Belbel	Cristina Ferrer (Tot Produccions)	Berta Bähr; Antonio del Valle; Ramon Godino i Rafaela Rivas	
2025-03-23	LES AVENTURES DE MATITO	Cia. Matito	Arnau Colom Recasens				
2025-04-05	COSAS QUE SE OLVIDAN FACILMENTE	Xavier Bobés	Xavier Bobés	Xavier Bobés		Francesco Sinopoli	
2025-04-	L'HOME QUE PERDIA ELS	Circ Pànic	Jordi Panareda Pou	Jordi Panareda		Jordi Panareda Pou	

23	BOTONS			Pou			
2025-04-26	RHINOS	Cia. Zum Zum Teatre	Ramon Molins	Ramon Molins		Albert García, Jordi Gilabert, Gisela Guitart, Àngels Ribes i Saray Segura	
2025-04-26	OBLIVION	Cia. Sílvia Batet	Sílvia Batet	Sílvia Batet	Marta Guzmán Management	Marta García; Agnès Balfegó; Anna Serra; Raquel Romero; Pere Seda i Cristina Reolid	
2025-04-27	ÒSCAR ANTOLÍ & LA CARROVA ENSEMBLE	ANTOLÍ & La Carrova Ensemble	ôscar Antolí				
2025-05-10	M.D.R. MORT DE RIURE	Los Galindos	Bet Garrell i Marcel Escolano	Anicet Leone, Gabriel Agosti i Marcel Escolano		Anicet Leone, Gabriel Agosti i Marcel Escolano	
2025-05-17	B.O.B.A.S.	Cia. Jimena Cavalletti	Lisa Madsen, Laia Sales; Jimena Cavalleti.	Lisa Madsen, Laia Sales; Jimena Cavalleti.		Lisa Madsen, Laia Sales; Jimena Cavalleti.	
2025-05-30	ADÉU JANE	L'Excèntrica	Juanjo Marín	Clara Moraleda	Cristina Ferrer (Tot Produccions)	Clara Moraleda, Joana Roselló i Laura Dorca	
2025-06-06	PARAULES QUE TRENQUEN OSSOS	Cia. Pagans	Núria Clemares	Núria Clemares		Núria Clemare i Anna Miranda	
2025-06-07	SI FÓSSIM FLORS	Cia. Marga Socías	Thomas Roper i Marga Socias	Thomas Roper i Marga Socias		Thomas Roper i Marga Socias	
2025-06-13	SHAKE, SHAKE, SHAKE	Cia. Pakipaya	Jean Pierre Pagliari	Noemí Díaz i Adrià Mascarell		Noemí Díaz i Adrià Mascarell	